

PROFESIJU
SEGREGĀCIJAS
MAZINĀŠANA

LIKTA

**Biedrība “Latvijas Informācijas un komunikācijas
tehnoloģijas asociācija”**

Eiropas Kopienas Iniciatīvas EQUAL

Projekts

“Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana”

Profesiju segregācijas pētījums Latvijas IKT nozarē

Autori:

Anda Kūlupa

LIKTA IKT speciālists-sociologs

Signe Bāliņa

LIKTA IKT speciālists-sociologs

Rīga 2005

Projekts „Profesiju segregāciju cēloņu mazināšana” tiek īstenots Eiropas Kopienas EQUAL programmas ietvaros, kuras ieviešanu Latvijā nodrošina Labklājības ministrija. Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība. Par šī izdevuma saturu atbild biedrība „Latvijas Informācijas un Komunikācijas Tehnoloģijas Asociācija”

Satura rādītājs

<u>Ievads.....</u>	<u>4</u>
<u>1. Pētījuma metodoloģija.....</u>	<u>5</u>
<u>2. Kopsavilkums par pētījuma rezultātiem.....</u>	<u>6</u>
<u>2.1. Pētījuma mērķi.....</u>	<u>6</u>
<u>2.2. Svarīgākie atzinumi.....</u>	<u>7</u>
<u>3. IKT uzņēmumu aptaujas rezultāti, to analīze.....</u>	<u>8</u>
<u>3.1. Sieviešu nodarbinātība Latvijas IKT uzņēmumos.....</u>	<u>8</u>
<u>3.2. Iespējamo segregāciju ietekmējošo faktoru vērtējums.....</u>	<u>12</u>
<u>3.3. Dzimumu nevienlīdzību raksturojošo apgalvojumu vērtējums IKT tehniskajās profesijās.....</u>	<u>18</u>
<u>3.4. Ieteikumi profesiju segregācijas mazināšanai IKT nozarē.....</u>	<u>22</u>
<u>4. IKT speciālistu aptaujas rezultāti, to analīze.....</u>	<u>23</u>
<u>4.1. Respondentu raksturojums.....</u>	<u>23</u>
<u>4.2. Iespējamo segregāciju ietekmējošo faktoru vērtējums.....</u>	<u>26</u>
<u>4.3. Dzimumu nevienlīdzību raksturojošo apgalvojumu vērtējums IKT tehniskajās profesijās.....</u>	<u>33</u>
<u>4.4. Iespējamie risinājumi profesiju segregācijas mazināšanai IKT nozarē.....</u>	<u>36</u>
<u>5. Secinājumi un priekšlikumi.....</u>	<u>38</u>
<u>6. Pielikumi.....</u>	<u>40</u>
<u>6.1. IKT uzņēmumu aptaujas anketa.....</u>	<u>40</u>
<u>6.2. IKT speciālistu aptaujas anketa.....</u>	<u>48</u>

Ievads

Pētījums par profesiju segregāciju Latvijas IKT nozarē tika veikts Eiropas kopienas iniciatīvas EQUAL Latvija projekta “Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana” ietvaros. Projekta mērķis ir nodrošināt vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm darba tirgū, mazinot cēloņus profesiju horizontālajai segregācijai un veicinot sieviešu karjeras izvēli par labu tehniskajām nozarēm, tai skaitā Informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) nozarei.

Pētījuma mērķis ir iegūt informāciju par sieviešu nodarbinātību Latvijas IKT uzņēmumos, noskaidrot Latvijas IKT uzņēmumu pārstāvju viedokli par iespējamajiem profesiju segregācijas cēloņiem nozarē un to risinājumiem.

Pētījuma uzdevumi ir:

- Noskaidrot, kāda ir sieviešu nodarbinātība Latvijas IKT uzņēmumos.
- Noskaidrot, kādi ir iespējamie profesiju segregācijas cēloņi IKT nozarē.
- Noskaidrot, kādi ir iespējamie risinājumi profesiju segregācijas mazināšanai IKT nozarē.

Pētījumā pamatā tika izvirzītas vairākas hipotēzes:

- 1) Latvijas IKT nozarē ir profesiju segregācija.
- 2) Galvenie profesiju segregācijas cēloņi ir : stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu; mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi mēdz būt grūtības savienot darbu un privāto dzīvi; iespējama nevienlīdzīga attieksme pret sievietēm no darba devēja.
- 3) Galvenie iemesli salīdzinoši mazajam studentu skaitam IKT zinātnēs ir: ļoti daudz un nopietni jāstudē; studijas IKT nav tik populāras jauniešu vidū salīdzinājumā ar citām jomām.

1. Pētījuma metodoloģija

Pētījuma priekšmets

Profesiju segregācija Latvijas IKT nozarē.

Pētījuma dalībnieki

Latvijas IKT uzņēmumi – uzņēmumu pārstāvis, kas atbild visa uzņēmuma – darba devēja - vārdā.

Latvijas IKT nozares darbinieki – IKT nozares speciālisti, abu dzimumu pārstāvji, kas atbild no personīgā, IKT nozares darbinieka viedokļa.

Aptaujas forma

Anketēšana, intervijas saskaņā ar iepriekš izstrādātu jautājumu formu, kas izveidota pamatojoties uz materiāliem par IKT rādītājiem un to raksturojošiem faktoriem un iegūto informāciju konsultācijās un pārrunās ar IKT nozares pārstāvjiem.

Aptaujas veikšanas veids

Respondents	Aptaujas veikšanas veids	Atbildīgais
IKT uzņēmumi	Aptaujas anketas, kas tiek: <ul style="list-style-type: none"> - izsūtītas elektroniski; - izmantotas telefonintervijās, intervijās klātienē 	Projekta IKT speciālists - sociologs
Nozares darbinieki	Aptaujas anketas, kas tiek: <ul style="list-style-type: none"> - izsūtītas elektroniski; - izmantotas iespējamās telefonintervijās vai intervijās klātienē 	Projekta IKT speciālists - sociologs

2. Kopsavilkums par pētījuma rezultātiem

2.1. Pētījuma mērķi

Eiropas kopienas iniciatīvas EQUAL Latvija projekta “Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana” mērķis ir nodrošināt vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm darba tirgū, mazinot cēloņus profesiju horizontālajai segregācijai un veicinot sieviešu karjeras izvēli par labu tehniskajām nozarēm, tai skaitā Informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) nozarei.

Profesiju segregācija nozīmē vīriešu un sieviešu koncentrāciju dažāda veida un līmeņa nodarbinātībā, kur vienam dzimumam ir ierobežotāka nodarbošanās izvēle nekā otram (horizontālā segregācija), kā arī zemāka ranga un atalgojuma darbs (vertikālā segregācija). Nākotnes darba tirgus segmentācija atspoguļojas jau studiju virziena izvēlē, ko galvenokārt ietekmē ģimene, tomēr zināma ietekme ir arī skolotājiem un karjeras izvēles speciālistiem (konsultantiem), kā arī sabiedrībā pastāvošajiem stereotipiem kopumā.

Izvirzītās hipotēzes:

1. Latvijas IKT nozarē ir profesiju segregācija.
2. Galvenie profesiju segregācijas cēloņi ir : stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu; mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu un privāto dzīvi; iespējama nevienlīdzīga attieksme pret sievietēm no darba devēja.
3. Galvenie iemesli salīdzinoši mazajam studentu skaitam IKT zinātnēs ir: ļoti daudz un nopietni jāstudē; studijas IKT nav tik populāras jauniešu vidū salīdzinājumā ar citām jomām.

Lai noskaidrotu situāciju Latvijas IKT nozarē un pārbaudītu izvirzītās hipotēzes, tika veikts *Profesiju segregācijas pētījums Latvijas IKT nozarē*. Tika aptaujāti 25 Latvijas IKT uzņēmumi un 58 nozares speciālisti, no kuriem 21 sieviete un 37 vīrieši.

2.2. Svarīgākie atzinumi

Latvijas IKT uzņēmumos tehniskajās profesijās strādājošo sieviešu skaits mikro uzņēmumos nepārsniedz 10%, pārējos uzņēmumos sieviešu īpatsvars ir no 11-25%.

Aptaujātajos IKT uzņēmumos visbiežāk sievietes strādā kā *Projektu vadītājas* (87% uzņēmumu, kuros ir šāds amats, to ieņem sievietes), tam seko: *Analitiķe* (74%), *Konsultante* (78%), *Dokumentētāja* (65%), *Programmētāja* (68%) un *Testētāja* (53%). Salīdzinoši maz sievietes ieņem *Ražošanas struktūras/daļas vadītājas* amatu (24%), kā arī ir *Projektētājas* (27%) un *Dizaineres* (13%).

Pēc aptauju dalībnieku domām, faktori, kas ietekmē to, ka sievietes IKT tehniskajās profesijās strādā mazāk nekā vīrieši, ir: lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās; stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu.

Vērtējot dažādus dzimumu nevienlīdzību raksturojošus apgalvojumus, salīdzinoši vairāk apstiprinošu atbilžu gan IKT uzņēmumu vadošo amatpersonu vērtējumā, gan pašu IKT speciālistu vērtējumā bija, ka: "IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes" un "IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm". Apgalvojumiem pārsvarā apstiprinošās atbildes sniedza pētījuma dalībnieces - sievietes.

Biežāk minētie pasākumi/ieteikumi, kas veicami lielākai sieviešu piesaistīšanai IKT nozarē ir: stereotipu laušana, ka IKT ir vīriešu sfēra un sievietēm tur nav īstā vieta; veiksmīgu sieviešu karjeru popularizēšana nozarē; aktīvs darbs un intereses radīšana jaunietēm par nozari jau vidusskolā, kad cilvēks ir nākamās profesijas izvēles priekšā.

3. IKT uzņēmumu aptaujas rezultāti, to analīze

Pētījums tika veikts 2005.gada septembrī – oktobrī. Pētījumā piedalījās 25 uzņēmumi, no kuriem 2 mikro, 16 mazie, 3 vidējie un 4 lieli uzņēmumi. Aptaujas anketas aizpildīja uzņēmumu vadošās amatpersonas, no kurām 8 sievietes un 17 vīrieši.

3.1. Sieviešu nodarbinātība Latvijas IKT uzņēmumos

3.1.1. Sieviešu īpatsvars uzņēmuma kopējā darbinieku skaitā

Lai noskaidrotu, kāda ir sieviešu nodarbinātība Latvijas IKT uzņēmumos, uzņēmumu vadītāji vai atbildīgie pārstāvji tika lūgti atzīmēt, kāds ir sieviešu īpatsvars kopējā uzņēmumu darbinieku skaitā.

Tabula 3.1

Sieviešu īpatsvars kopējā uzņēmuma pastāvīgo darbinieku skaitā atkarībā no uzņēmuma lieluma

Uzņēmuma lielums	Sieviešu īpatsvars kopējā uzņēmuma pastāvīgo darbinieku skaitā
Mikro	līdz 10%
Mazie	11-25%
Vidējie	11-25%
Lielie	26-50%

Apkopojot atbildes un aprēķinot vidējos rādītājus pa uzņēmumu grupām, mikro uzņēmumos sieviešu skaits nepārsniedz 10%, mazajos un vidējos uzņēmumos sieviešu īpatsvars ir no 11-25%, savukārt lielajos uzņēmumos sievietes salīdzinoši ir visvairāk – 26 līdz 50%.

Jāatzīmē, ka nevienā no aptaujātajiem uzņēmumiem sieviešu skaits kopējā pastāvīgo darbinieku skaitā netika minēts augstāks par 50%.

3.1.2. Sieviešu īpatsvars tehniskajās profesijās strādājošo skaitā

Saskaņā ar projekta mērķi (nodrošināt vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm darba tirgū, mazinot cēloņus profesiju horizontālajai segregācijai un veicinot sieviešu karjeras izvēli par labu tehniskajām nozarēm, tai skaitā Informāciju un komunikāciju tehnoloģijās (IKT)) bija svarīgi

noskaidrot, kāda daļa no Latvijas IKT uzņēmumu speciālistiem – tehniskajās profesijās strādājošiem - ir sievietes.

Tabula 3.2

Sieviešu īpatsvars tehniskajās profesijās strādājošo skaitā atkarībā no uzņēmuma lieluma

Uzņēmuma lielums	Sieviešu īpatsvars uzņēmuma tehniskajās profesijās strādājošo skaitā
Mikro	līdz 10%
Mazie	11-25%
Vidējie	11-25%
Lielie	11-25 %

Apkopojot atbildes un aprēķinot vidējos rādītājus pa uzņēmumu grupām, mikro uzņēmumos sieviešu skaits tehniskajās profesijās strādājošo skaitā nepārsniedz 10%, pārējos uzņēmumos, sieviešu īpatsvars ir no 11-25%.

Tabula 3.3

Sieviešu īpatsvars uzņēmuma kopējā pastāvīgo darbinieku un tehniskajās profesijās strādājošo skaitā atkarībā no uzņēmuma lieluma

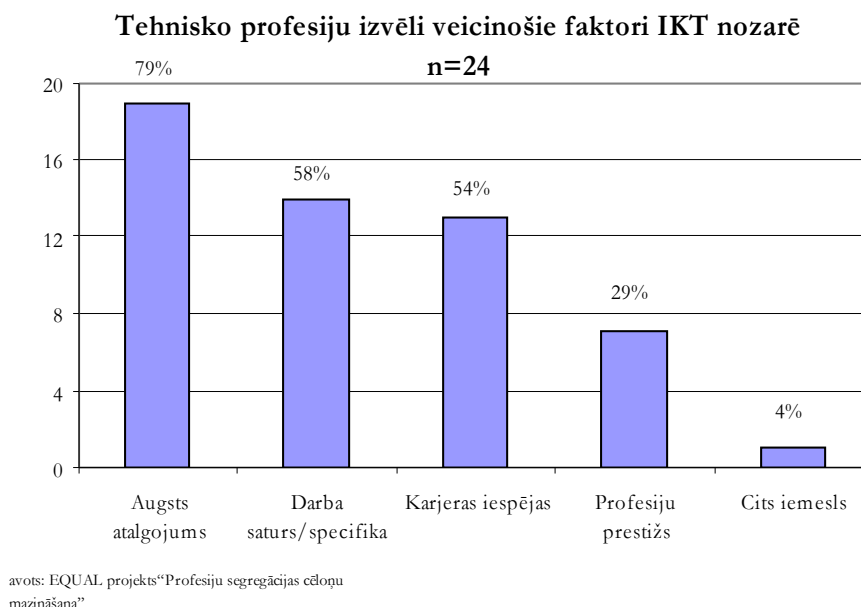
Uzņēmuma lielums	Sieviešu īpatsvars uzņēmumā	Sieviešu īpatsvars tehniskajās profesijās uzņēmumā
Mikro	līdz 10%	līdz 10%
Mazie	11-25%	11-25%
Vidējie	11-25%	11-25%
Lielie	26-50%	11-25 %

Salīdzinot sieviešu nodarbinātību uzņēmumā kopumā un atsevišķi tehniskajās profesijās strādājošo skaitā, 13 aptaujātajos uzņēmumos sieviešu īpatsvars uzņēmumā kopumā ir lielāks nekā tieši tehniskajās profesijās strādājošo skaitā. Tas varētu liecināt par to, ka sievietes bieži vien IKT uzņēmumos vairāk strādā tikai administratīvajās un atbalsta struktūrās, nevis attiecīgās nozares specialitātēs.

3.1.3. Profesiju izvēli ietekmējošie faktori

Lai noskaidrotu, kādēļ cilvēki vispār izvēlas strādāt IKT nozarē tehniskajās profesijās, respondenti tika lūgti atzīmēt iespējamās galvenās iemeslus, kas veicina cilvēku izvēli par labu šīm profesijām.

3.1 zīm. Tehnisko profesiju izvēli veicinošie faktori IKT nozarē.

Visbiežāk minētais faktors – *Augsts atalgojums*, ko bija atzīmējuši 79% no visiem aptaujas dalībniekiem (88% no visām sievietēm, 75% no visiem vīriešiem), nākamais biežāk minētais – *Darba specifika/saturs* – 58% no respondentiem (50% no visām sievietēm, 63% no visiem vīriešiem). Atzīmējot atbildi „Darba saturs/specifika”, aptaujas dalībnieki tika lūgti norādīt, kas tieši ir šāda iemesla pamatā. Minētie darba specifikas/satura elementi bija:

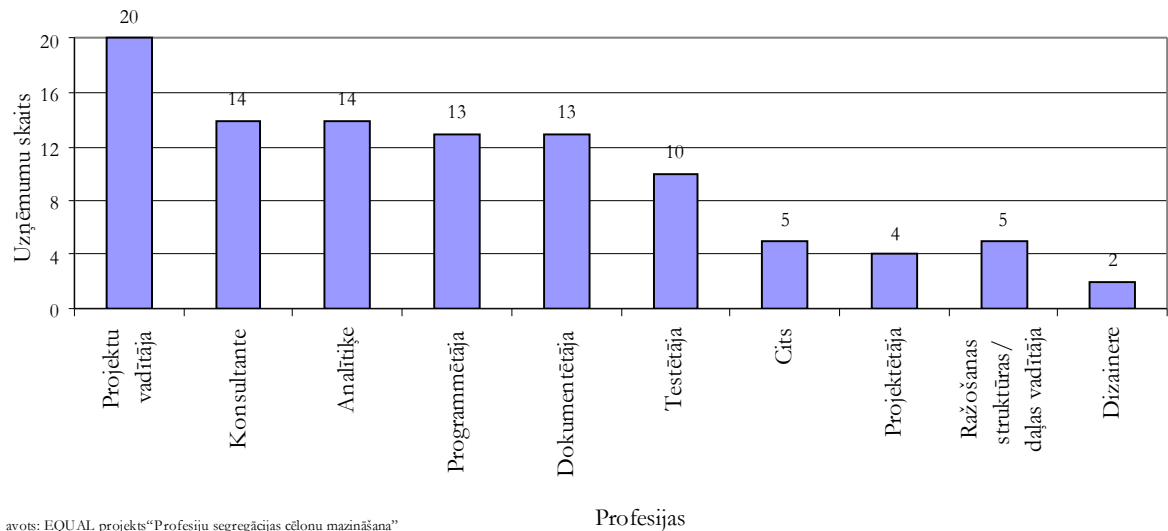
- darbs ir radošs, spēja apgūt jaunākās tehnoloģijas, pierādīt sevi;
- nozare, kas attīstās visstraujāk;
- interesē IKT nozarē risinātie jautājumi/uzdevumi.

Karjeras iespējas minēja 54% respondenti (50% no visām sievietēm, 56% no visiem vīriešiem), *Profesiju prestižu* 29% respondentu (50% no visām sievietēm, 19% no visiem vīriešiem). Vienu reizi bija atzīmēts arī „Cits iemesls” – liels pieprasījums darba tirgū gan Latvijā, gan ārzemēs.

3.1.4. Tehniskās profesijas, kurās IKT uzņēmumos strādā sievietes

Lai noskaidrotu, kādus pienākumus IKT uzņēmumos pilda sievietes, uzņēmumu vadošās amatpersonas tika lūgtas atzīmēt tehniskās profesijas, kurās uzņēmumā strādā sievietes.

Tehniskās profesijas IKT uzņēmumos, kurās strādā sievietes

3.2 zīm. Tehniskās profesijas IKT uzņēmumos, kurās strādā sievietes

Visbiežāk minētais amats, kuru aptaujātajos IKT uzņēmumos ieņem sievietes, bija *Projektu vadītāja* – šāds amats ir visos uzņēmumos, kur strādā sievietes (23) un 20 jeb 87% uzņēmumu to ieņem arī sievietes. Tam seko: *Analītiķe* – amats ir 19 uzņēmumos un 14 jeb 74% uzņēmumu to ieņem sievietes; *Konsultante* – amats ir 18 uzņēmumos un 14 jeb 78% to ieņem sievietes; *Dokumentētāja* - amats ir 20 uzņēmumos un 13 jeb 65% to ieņem sievietes; *Programmētāja* – amats ir 19 uzņēmumos un 14 jeb 68% to ieņem sievietes; *Testētāja* – amats ir 19 uzņēmumos un 13 jeb 53% to ieņem sievietes.

Salīdzinoši maz sievietes ieņem *Ražošanas struktūras/daļas vadītājas amatu* – amats ir 21 uzņēmumā un tikai 5 jeb 24% to ieņem sievietes. Tāpat salīdzinoši maz sievietes strādā kā *Projektētājas* – amats ir 15 uzņēmumos un tikai 4 jeb 27% uzņēmumu to ieņem sievietes – un kā *Dizaineres* - amats ir 15 uzņēmumos, no kuriem tikai 2 jeb 13% uzņēmumu to ieņem sievietes.

Rezultāti liecina par to, ka IKT uzņēmumos sievietēm vairāk tiek uzticētas salīdzinoši vispārīgāki pienākumi, bet atbildīgākas un tehniski sarežģītākas lietas vairāk dara vīrieši.

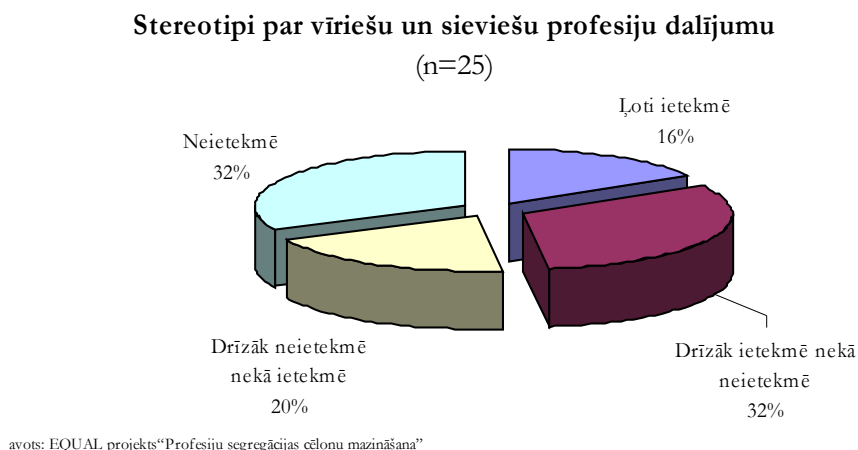
3.2. Iespējamo segregāciju ietekmējošo faktoru vērtējums

Pētījuma sākumā hipotētiski tika pieņemts, ka IKT nozares uzņēmumos tehniskajās profesijās sievietes ir mazāk nekā vīrieši. Šis pieņēmums pētījuma rezultātā ir apstiprinājies (skat. 3.1. nodaļu).

Aptaujas dalībnieki tika lūgti novērtēt dažādus iespējamus iemeslus, kādēļ sievietes IKT uzņēmumos tehniskajās profesijās ir mazāk nekā vīrieši.

Tālāk aplūkots šo iespējamo iemeslu vērtējums.

3.2.1. Stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu

3.3.zīm. Iemesla vērtējums

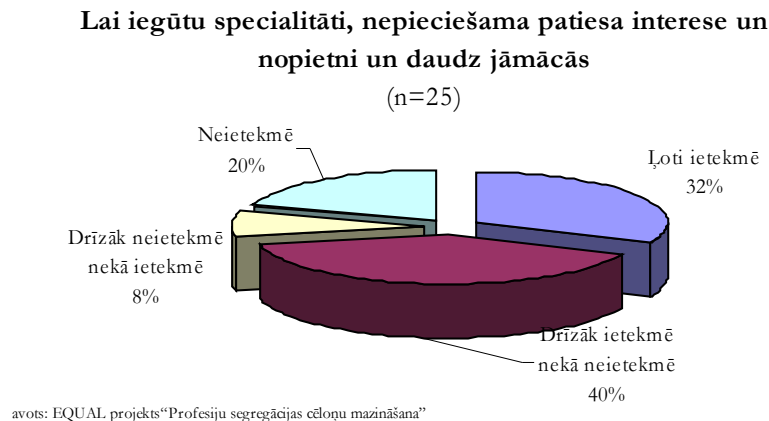
Kopumā stereotipus kā ļoti ietekmējošu faktoru vērtēja 4 jeb 16% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu faktoru – 8 jeb 32% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu – 5 jeb 20% respondentu, kā neietekmējošu 8 jeb 32% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu vērtēja 3 jeb 38% no sievietēm, kā drīzāk ietekmējošu arī 3 jeb 38% no sievietēm, kā drīzāk neietekmējošu 1 sieviete un kā nemaz neietekmējošu – arī 1 sieviete. Savukārt vīriešu starpā stereotipus kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 1 vīrietis, kā drīzāk ietekmējošu 5 jeb 29% vīriešu, kā drīzāk neietekmējošu 4 jeb 24%, bet visvairāk vīriešu – 7 jeb 41% šo faktoru vērtēja kā nemaz neietekmējošu.

No iepriekš minētā var secināt, ka *Stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu* kā ietekmējošs iemesls mazajam sieviešu skaitam IKT nozarē šķiet uzņēmumu vadošajām

amatpersonām sievietēm, savukārt uzņēmumu vadītāji vīrieši šo faktoru lielākoties uzskata par neietekmējošu.

3.2.2. Lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese un nopietni un daudz jāmācās

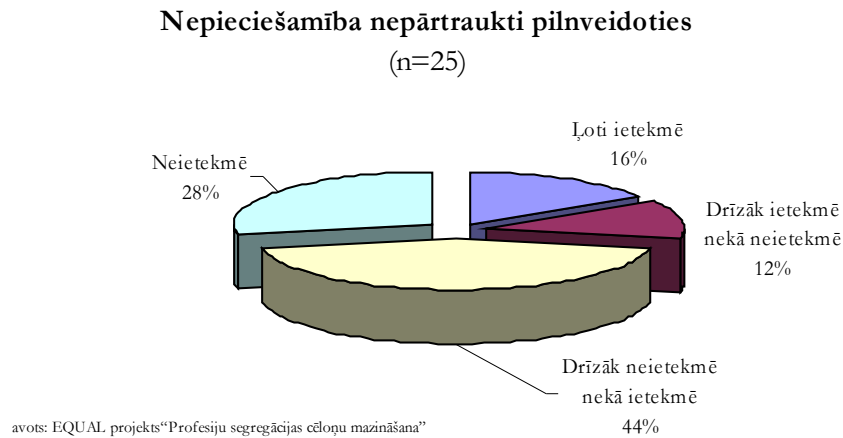
3.4.zīm. Iemesla vērtējums.

Kopumā nepieciešamo patieso interesi un nopietno mācīšanos kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 8 jeb 32% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu – 10 jeb 40% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu – 2 jeb 8% respondentu, kā neietekmējošu 5 jeb 20% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu vērtēja 3 jeb 38% no sievietēm, kā drīzāk ietekmējošu arī 3 jeb 38% no sievietēm, bet kā nemaz neietekmējošu 2 jeb 24% no sievietēm. Vīriešu starpā nepieciešamo interesi un nopietno mācīšanos kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 5 jeb 29% no vīriešiem, kā drīzāk ietekmējošu - visvairāk - 7 jeb 41% vīriešu, kā drīzāk neietekmējošu 2 jeb 12%, bet 3 jeb 18% šo faktoru vērtēja kā nemaz neietekmējošu.

No iepriekš minētā var secināt, ka iemeslu - *Lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās* - kā ietekmējošu mazajam sieviešu skaitam IKT nozarē vērtē lielākā daļa uzņēmumu vadošo amatpersonu – gan vīriešu, gan sieviešu.

3.2.3. Nepieciešamība nepārtraukti pilnveidoties

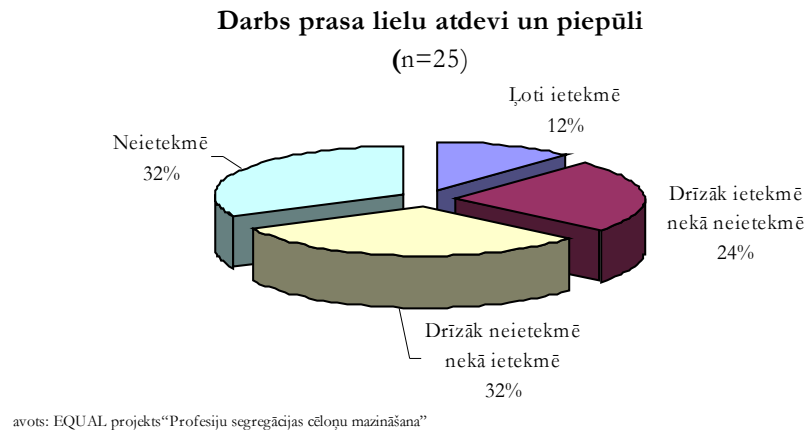
3.5.zīm. Iemesla vērtējums

Kopumā nepieciešamību nepārtraukti pilnveidoties kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 4 jeb 16% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu – 3 jeb 12% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu – 11 jeb 44% respondentu, kā neietekmējošu 7 jeb 28% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, 5 jeb 62% sieviešu šo faktoru vērtē kā drīzāk neietekmējošu un 3 jeb 38% no sievietēm – kā nemaz neietekmējošu. Savukārt vīriešu starpā nepieciešamību nepārtraukti pilnveidoties 4 jeb 24% no vīriešiem uzskata kā ļoti ietekmējošu, 3 jeb 18% no vīriešiem - kā drīzāk ietekmējošu, 6 jeb 35% vīriešu - kā drīzāk neietekmējošu - un 4 jeb 24% kā neietekmējošu.

No iepriekš minētā var secināt, ka lielāka daļa uzņēmuma vadošo amatpersonu gan sievietes, gan vīrieši iemeslu, ka *Nepieciešamība nepārtraukti pilnveidoties* kā neuzskata kā pārāk ietekmējošu mazajam sievietes skaitam IKT nozarē. Salīdzinoši biežāk kā ļoti ietekmējošu vai drīzāk ietekmējošu šo faktoru min vīrieši.

3.2.4. Darbs prasa lielu atdevi un piepūli

3.6.zīm. Iemesla vērtējums

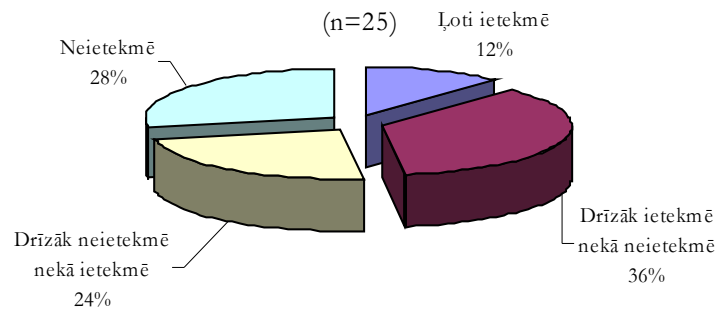
Kopumā nepieciešamo lielo atdevi un piepūli, ko prasa darbs IKT profesijās kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 3 jeb 12% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu – 6 jeb 24% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu – 8 jeb 32% respondentu, kā neietekmējošu 8 jeb 32% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu neatzīmēja neviena no sievietēm, kā drīzāk ietekmējošu 2 jeb 24% no sievietēm, kā drīzāk neietekmējošu 3 jeb 38% sievietēm, kā nemaz neietekmējošu – arī 3 jeb 38% no sievietēm. Savukārt vīriešu starpā nepieciešamo lielo atdevi un piepūli kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 3 jeb 18% no vīriešiem, kā drīzāk ietekmējošu 4 jeb 24% vīriešu, kā drīzāk neietekmējošu 5 jeb 29%, bet kā neietekmējošu 5 jeb 29% šo faktoru vērtēja no vīriešiem.

No iepriekš minētā var secināt, ka lielāka daļa uzņēmuma vadošo amatpersonu gan sievietes, gan vīrieši iemeslu, ka *Darbs prasa lielu atdevi un piepūli* kā neuzskata kā pārāk ietekmējošu mazajam sieviešu skaitam IKT nozarē. Salīdzinoši biežāk kā ļoti ietekmējošu vai drīzāk ietekmējošu šo faktoru min vīrieši.

3.2.5. Mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi

Mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi

avots: EQUAL projekts "Profesiju segregācijas ceļoņu mazināšana"

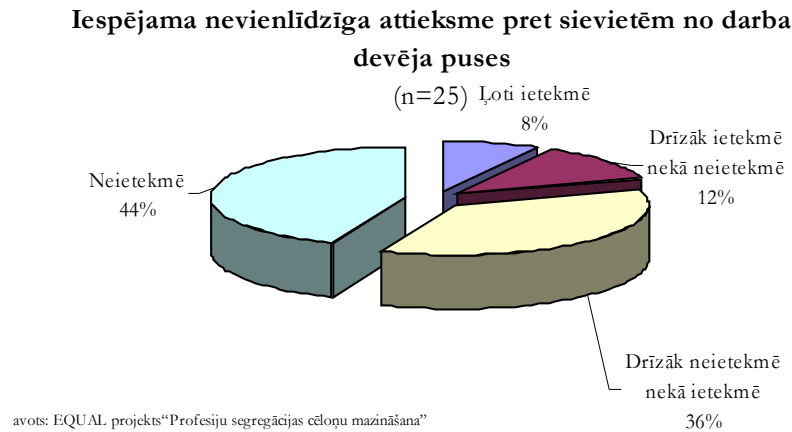
3.6.zīm. Iemesla vērtējums

Kopumā mazās iespējas IKT profesijās strādāt pusslodzi un iespējamās grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 3 jeb 12% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu – visvairāk - 9 jeb 36% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu 6 jeb 24% respondentu, kā neietekmējošu 7 jeb 28% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu neatzīmēja neviena no sievietēm, kā drīzāk ietekmējošu 3 jeb 38% no sievietēm, kā drīzāk neietekmējošu arī 3 jeb 38% sievietes, kā nemaz neietekmējošu 2 jeb 24% no sievietēm. Savukārt vīriešu starpā mazās iespējas strādāt nepilnu slodzi un grūtības dažkārt savienot darbu ar privāto dzīvi kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 3 jeb 18% no vīriešiem, kā drīzāk ietekmējošu 6 jeb 35% vīriešu, kā drīzāk neietekmējošu 3 jeb 18%, bet kā neietekmējošu 5 jeb 29% no vīriešiem.

No iepriekš minētā var secināt, ka lielākā daļa uzņēmumu vadošo amatpersonu sievietes faktoru, ka strādājot IKT nozarē ir *mazās iespējas strādāt nepilnu slodzi un mēdz būt grūtības apvienot darbu ar privāto dzīvi*, neuzskata par pārāk ietekmējošu tam, ka IKT nozarē sievietes ir mazāk nekā vīrieši. Savukārt lielākā daļa uzņēmumu vadošo amatpersonu vīriešu šo faktoru uzskata par pietiekoši ietekmējošu tam, ka sievietes IKT profesijās ir mazākā skaitā nekā vīrieši.

3.2.6. Iespējama nevienlīdzīga attieksme pret sievietēm no darba devēja puses

3.7.zīm. Iemesla vērtējums

Kopumā iespējamo nevienlīdzīgo attieksmi no darba devēja puses kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja tikai 2 jeb 8% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu 3 jeb 12% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu 9 jeb 36% respondentu, kā neietekmējošu – visvairāk - 11 jeb 44% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu atzīmēja 2 jeb 24% no sievietēm, bet pārējās šo iemeslu uzskata par drīzāk neietekmējošu - 6 jeb 76% no sievietēm. Savukārt vīriešu starpā iespējamo nevienlīdzīgo attieksmi pret sievietēm no darba devēja puses 3 jeb 18% uzskatīja kā drīzāk ietekmējošu, bet pārējie - kā drīzāk neietekmējošu vai neietekmējošu (attiecīgi 3 jeb 18% un 11 jeb 44%).

No iepriekš minētā var secināt, ka lielāka daļa uzņēmuma vadošo amatpersonu gan sievietes, gan vīriešus *Iespējamu nevienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm no darba devēja puses* neuzskata kā pārāk ietekmējošu mazajam sievietes skaitam IKT nozarē.

3.2.7. Secinājumi

Viens no respondentiem bija norādījis, ka „sievietes ir konservatīvākas un izvēlas izplatītākas un saprotamākas profesijas”.

Tādējādi varam secināt, ka kopumā kā visietekmējošāko vai diezgan ietekmējošu faktoru respondenti ir minējuši:

- lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās;
- stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu;
- mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi.

Aplūkojot sadalījumu pa dzimumiem, sievietes visbiežāk kā ļoti ietekmējošus vai ietekmējošus iemeslus minēja:

- stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu;
- lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās.

Vīrieši visbiežāk kā ļoti ietekmējošus vai ietekmējošus iemeslus minēja:

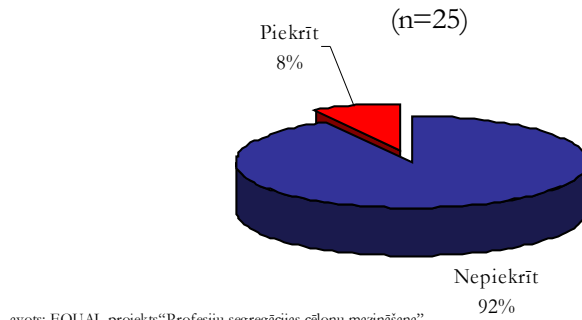
- lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās;
- mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi.

3.3. Dzimumu nevienlīdzību raksturojošo apgalvojumu vērtējums IKT tehniskajās profesijās

Lai noskaidrotu, vai IKT nozarē tehniskajās profesijās ir faktori, kas veicina dzimumu nevienlīdzību šajās profesijās, uzņēmumu vadošās amatpersonas tika lūgtas novērtēt dažus apgalvojumus.

3.3.1. IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes

IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes

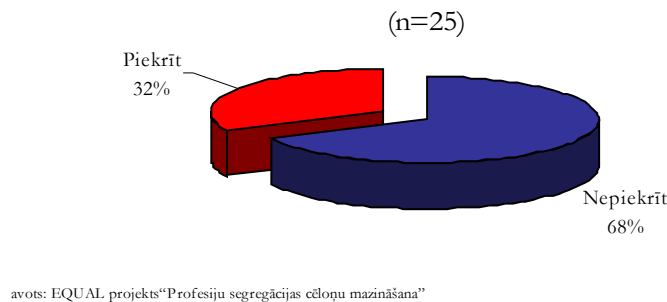
3.8.zīm. Apgalvojuma vērtējums

Kopumā lielākā daļa respondentu – 23 jeb 92% - nepiekrīt apgalvojumam, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes”

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, apgalvojumam nepiekrīt neviena sieviete, savukārt apgalvojumam piekrīt 2 jeb 12% no pētījuma dalībniekiem – vīriešiem.

3.3.2. IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes

IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes

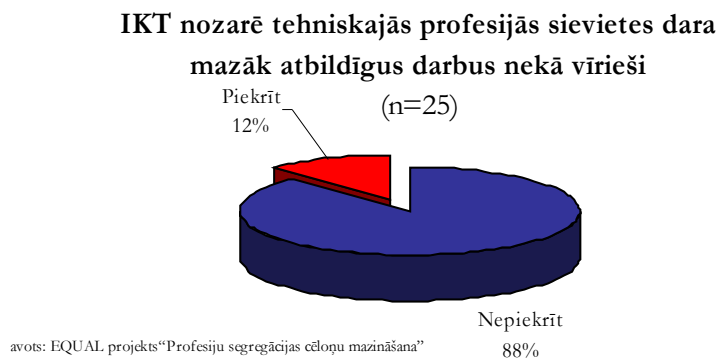

3.9.zīm. Apgalvojuma vērtējums

Lielākā daļa respondentu – 17 jeb 68% - nepiekrīt apgalvojumam, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes”.

Kopumā aplūkojot vērtējumu pa dzimumiem, apgalvojumam piekrīt 7 jeb 88% no sievietēm un tikai viena sieviete šim apgalvojumam nepiekrīt. Savukārt šim apgalvojumam nepiekrīt lielākā daļa – 16 jeb 94% - no aptaujātajiem vīriešiem un tikai viens vīrietis piekrīt tam, ka IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes. Rezultāti liecina par to, ka pašām sievietēm šķiet, ka viņu darbs netiek vienlīdzīgi novērtēts ar analoģu vīriešu darbu.

3.3.3. IKT nozarē tehniskajās profesijās sievietes dara mazāk atbildīgus darbus nekā vīrieši

3.10.zīm. Apgalvojuma vērtējums

Kopumā lielākā daļa respondentu – 22 jeb 88% - nepiekrīt apgalvojumam, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās sievietes dara mazāk atbildīgus darbus nekā vīrieši”.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, apgalvojumam piekrīt 2 jeb 25% no sievietēm, bet 6 jeb 75% apgalvojumam nepiekrīt. No vīriešiem apgalvojumam piekrīt 1 respondents, savukārt 16 jeb 94% no vīriešiem šim apgalvojuma nepiekrīt.

3.3.4. IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm

3.11.zīm. Apgalvojuma vērtējums

Kopumā lielākā daļa respondentu – 18 jeb 72% - nepiekrīt apgalvojumam, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm”.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, apgalvojumam piekrīt lielākā daļa - 6 jeb 75% - no sievietēm, bet 2 jeb 25% šim apgalvojumam nepiekrīt. No vīriešiem apgalvojumam piekrīt 1 respondents, savukārt 16 jeb 94% no vīriešiem šim apgalvojuma nepiekrīt. Rezultāti liecina par to, ka pašām sievietēm šķiet, ka viņām ir mazākas izaugsmes iespējas nekā vīriešiem.

3.3.5. Secinājumi

Apkopojot sniegtās atbildes, salīdzinoši vairāk apstiprinošu atbilžu bija tam, ka:

- IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes.
- IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm.

Apgalvojumiem pārsvarā apstiprinošās atbildes sniedza uzņēmumu vadošās amatpersonas – sievietes.

3.4. Ieteikumi profesiju segregācijas mazināšanai IKT nozarē

Lai noskaidrotu, kas būtu darāms un vai vispār ir nepieciešams ko darīt, lai IKT nozarei piesaistītu vairāk sievietes, aptaujāto uzņēmumu vadošās amatpersonas tika lūgtas izteikt savu viedokli par risinājumiem/veicamajiem pasākumiem.

Uz šo jautājumu atbildes sniedza 16 no aptaujātajiem 25 respondentiem. Puse - 8 no tiem, kas atbildēja -, uzskata, ka tā nav problēma nozarē un/vai nekādi pasākumi mākslīgi nav jāveic. Šajās atbildēs izskanēja viedokļi, ka:

- Tās sievietes, kas vēlas jau strādāt nozarē.
- IKT nozares uzņēmumu specifika - darbs ar cilvēkiem (konsultantam, servisa dienesta speciālistam), kā arī darbiniekiem nepieciešamās īpašības: punktualitāte, precizitāte un atbildības sajūta (projektu vadītājam, testētājam) dod pat zināmus priekšnosacījumus sieviešu iesaistīšanai.
- Sieviešu izteikts pārsvars kādā nozarē korelē ar šīs nozares stagnāciju, tādēļ pēc kāda pārsvara nevajadzētu tiekties. Vislabākie ir 50:50 kolektīvi.

Otra puse – 8 respondenti - piedāvāja vairākus risinājumus un ieteikumus:

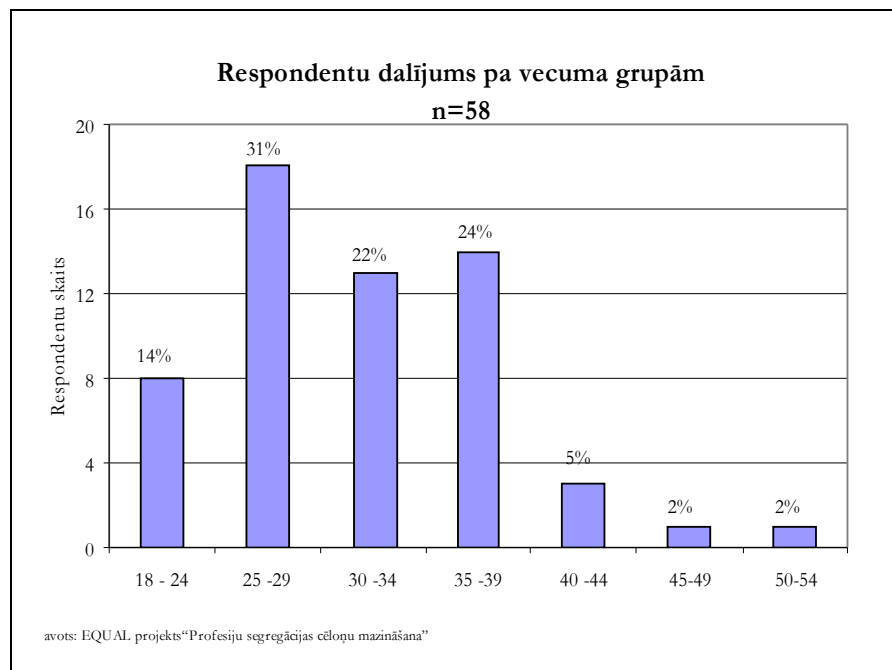
- Lielāks valsts atbalsts studentu ģimenēm, atviegloti studiju nosacījumi ģimenēs, kurās aug bērni.
- Stipendiju piešķiršana
- Ilgtermiņā mainīt attieksmi pret sievieti kā darba tirgus dalībnieci. Informēt sabiedrību par sievietēm - IKT nozares izcilām darbiniecēm. Īstermiņā - kaut nelielā apjomā veicināt sieviešu uzņemšanu augstskolās IKT specialitātēs.
- Dzimumu stereotips mūsu valstī tiek ielikts jau no mazotnes - to ieaudzina ģimenēs un māca skolās. Izglītības iestādēm vairāk uzmanības jāpievērš profesiju izskaidrošanai.
- Ir jāattīsta un jāveido tehnoloģijas, kur ļauj strādāt vairāk intuitīvā līmenī, pieļaujot plašāku asociatīvās domāšanas pielietojumu, interpretācijas iespējas.

4. IKT speciālistu aptaujas rezultāti, to analīze

Pētījums tika veikts 2005.gada septembrī – oktobrī. Pētījumā piedalījās 58 IKT speciālisti, kas strādā dažādos Latvijas IKT uzņēmumos. Aptaujas anketas aizpildīja 21 sieviete un 37 vīrieši.

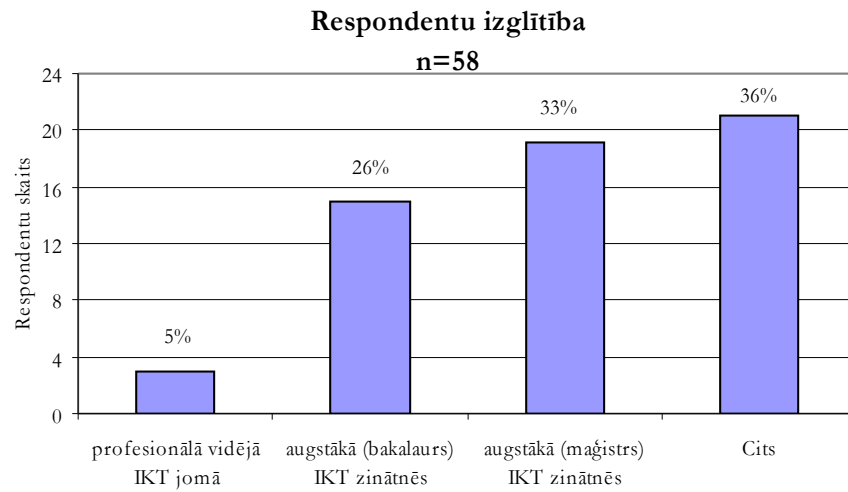
4.1. Respondentu raksturojums

Kā viena no pazīmēm, kas raksturo respondentu, ir respondenta vecums. Nākamajā diagrammā ir parādīts respondentu vecuma sadalījums. Redzam, ka visaktīvāk aptaujā ir piedalījušies respondenti vecuma grupa no 25 līdz 29.gadiem.

4.1.zīm Respondentu sadalījums pa vecuma grupām

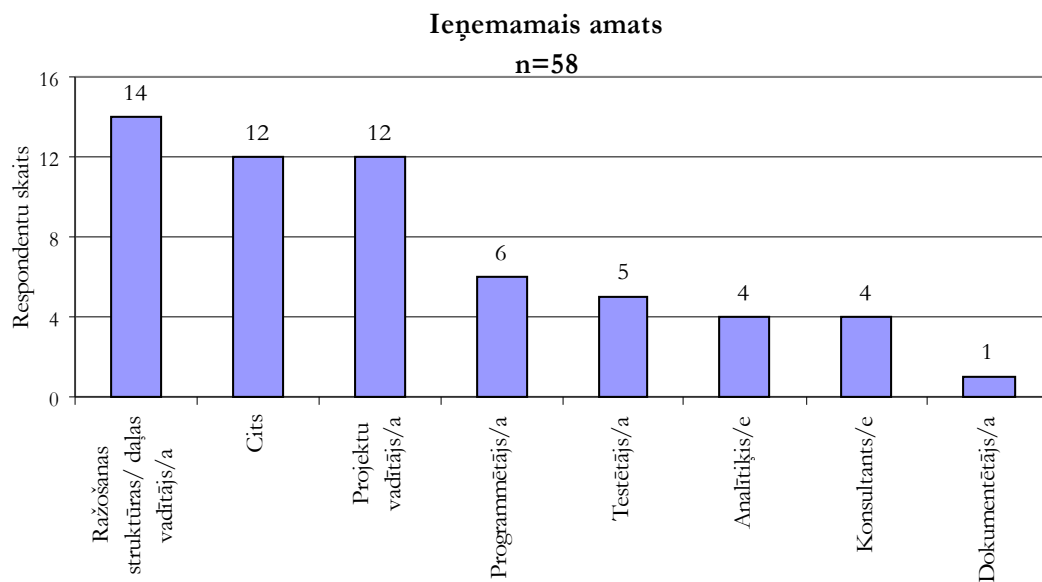
Ja analizējam respondentu iegūto izglītību, skat. nākamo diagrammu, tad redzam, ka salīdzinoši visvairāk respondentu ir ar maģistra grādu IKT zinātnēs (33%), 26% ieguvuši bakalaura grādu IKT zinātnēs un 5% ir vidējā profesionālā izglītība IKT jomā.

avots: EQUAL projekts "Profesiju segregācijas ceļoņu mazināšana"

4.2.zīm. Respondentu izglītība

.21 jeb 36% respondentu ir kāda cita izglītība, kas nebija uzrādīta piedāvātajos variantos. Visbiežāk kā „Cita” izglītība tika minēti bakalaura un maģistra grādi uzņēmējdarbības vadībā, bakalaura un maģistra grāds ekonomikā, tāpat bija minētas arī inženierzinātnes, matemātika un fizika.

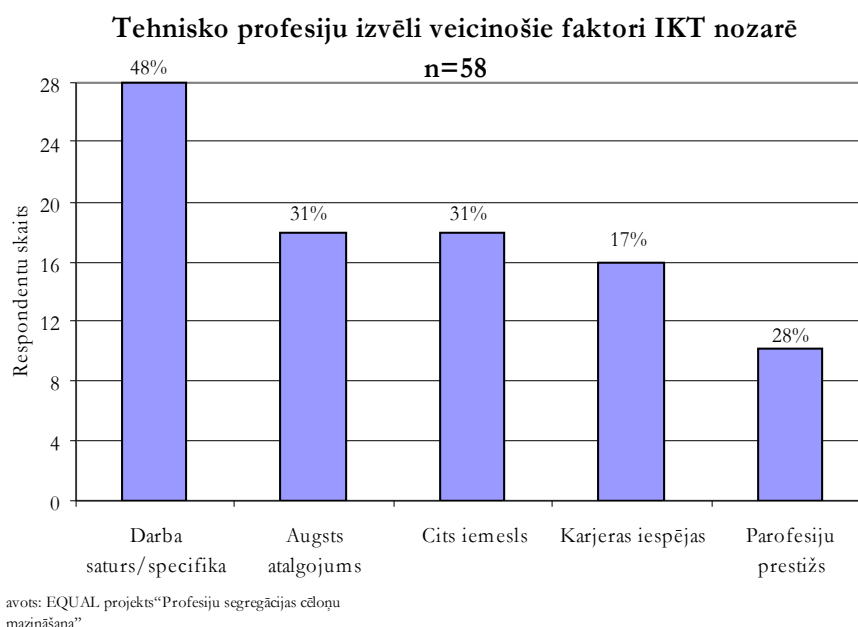
avots: EQUAL projekts "Profesiju segregācijas ceļoņu mazināšana"

4.3.zīm. Respondentu ieņemamais amats

Lielākā daļa respondentu – 24% - ir uzņēmumu ražošanas struktūru/daļu vadītāji, otra lielākā grupa – 21% projektu vadītāji. Tāpat pētījumā piedalījās arī programmētāji (10%), testētāji (9%), analītiķi (7%) konsultanti (7%) un dokumentētāji (2%).

12 jeb 21% respondentu atzīmēja, ka ieņem kādu citu amatu, kas nebija uzrādīts piedāvātajos atbilžu variantos. Kā „citi” amati tika minēti: datu bāzes administrators; LAD speciālists; loģistikas speciālists; IT arhitekts.

Lai noskaidrotu, kādēļ aptaujas dalībnieki izvēlējušies strādāt IKT nozarē tehniskajās profesijās, tika lūgts atzīmēt iespējamus galvenos iemeslus, kas veicināja izvēli par labu šīm profesijām.

4.4. zīm. Tehnisko profesiju izvēli veicinošie faktori IKT nozarē.

Visbiežāk minētais faktors – *Darba saturs/specifika*, ko bija atzīmējuši 48% no visiem aptaujas dalībniekiem, nākamie biežāk minētais – *Augsts atalgojums* (31%), *Karjeras iespējas* (28%) un *Profesiju prestižs* (17%). Atzīmējot atbildi „Darba saturs/specifika”, aptaujas dalībnieki tika lūgti norādīt, kas tieši ir šāda iemesla pamatā. Minētie darba specifikas/satura elementi bija:

- Darbs, kas prasa analītisku domāšanu, smadzeņu darbu;
- Radošs darbs, kas nav apnicīgs, nemitīgi nākas saskarties ar jauninājumiem un tehnoloģiju risinājumiem;
- Hobija un darba sakritība;

- Darba vispusība;
- Interesanti, ātri rezultāti;
- Elastīgs darba režīms.

18 reizes jeb 31% bija atzīmēts „Cits iemesls”, kur kā galvenais iemesls tika nosaukts “intereses vai hobijs ir IT”.

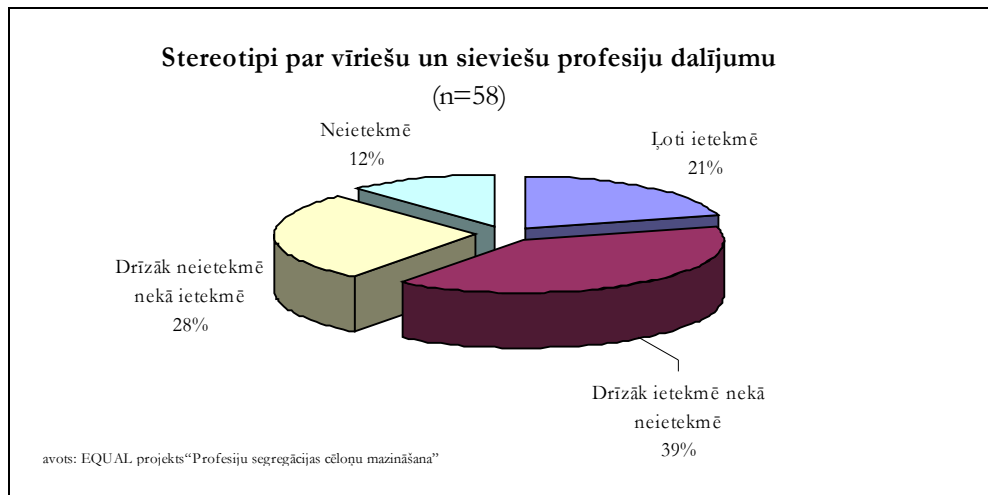
4.2. Iespējamo segregāciju ietekmējošo faktoru vērtējums

Pētījuma sākumā hipotētiski tika pieņemts, ka IKT nozares uzņēmumos tehniskajās profesijās sievietes ir mazāk nekā vīrieši. Šis pieņēmums pētījuma rezultātā ir apstiprinājies (skat. 2.1. nodaļu).

Aptaujas dalībnieki tika lūgti novērtēt dažādus iespējamus iemeslus, kādēļ sievietes IKT uzņēmumos tehniskajās profesijās ir mazāk nekā vīrieši.

Tālāk aplūkots šo iespējamo iemeslu vērtējuma sadalījums.

4.2.1. Stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu

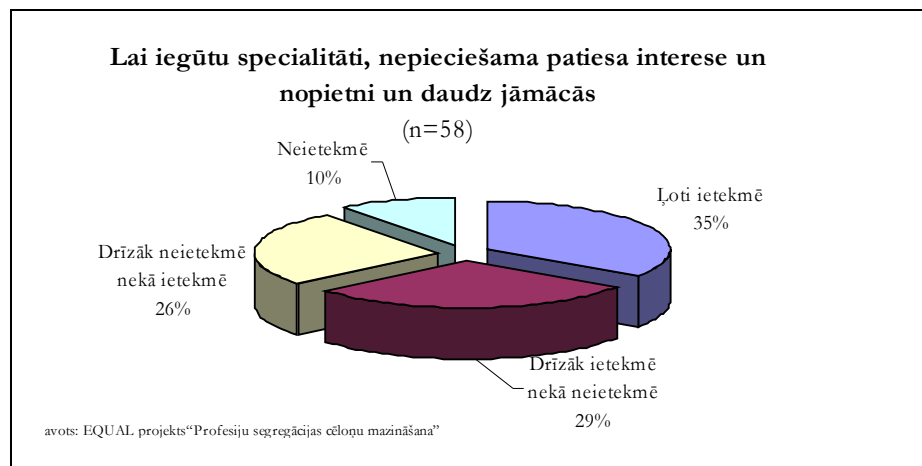
4.5.zīm. Iemesla vērtējums

Kopumā stereotipus kā ļoti ietekmējošu faktoru vērtēja 12 jeb 21% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu faktoru – 23 jeb 40% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu – 17 jeb 28% respondentu, kā neietekmējošu 7 jeb 12% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu vērtēja 5 jeb 24% no sievietēm, visvairāk - 10 jeb 48% - sieviešu šo faktoru vērtēja kā drīzāk ietekmējošu, kā drīzāk neietekmējošu atzīmēja 4 jeb 19% no sievietēm un kā nemaz neietekmējošu – 2 jeb 10% no sievietēm. Savukārt vīriešu starpā stereotipus kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 7 jeb 19%, kā drīzāk ietekmējošu 13 jeb 35% vīriešu, kā drīzāk neietekmējošu 12 jeb 32%, un kā nemaz neietekmējošu - 5 jeb 14% vīriešu.

No iepriekš minētā var secināt, ka *Stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu* kā ietekmējošs iemesls mazajam sieviešu skaitam IKT nozarē vairāk šķiet pašām sievietēm, taču arī vīriešu starpā tas šķiet pietiekoši ietekmējošs.

4.2.2. Lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās

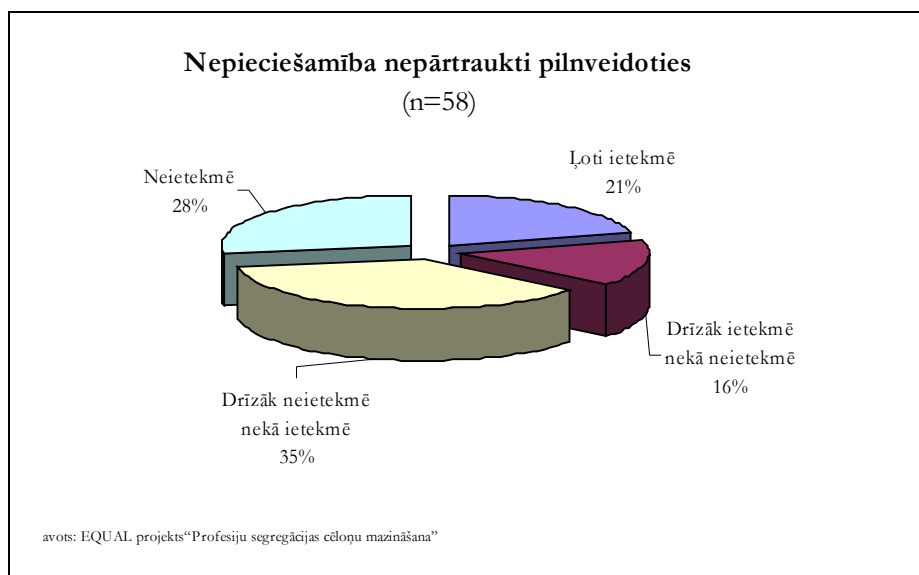
4.6.zīm. Iemesla vērtējums

Kopumā nepieciešamo patieso interesi un nopietno mācīšanos kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 20 jeb 34% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu – 17 jeb 29% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu – 15 jeb 26% respondentu, kā neietekmējošu 6 jeb 10% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu vērtēja visvairāk - 9 jeb 43% sieviešu - , kā drīzāk ietekmējošu arī 6 jeb 29% sieviešu, kā drīzāk neietekmējošu – 5 jeb 24% sieviešu, bet kā nemaz neietekmējošu 1 sievieti. Vīriešu starpā nepieciešamo interesi un nopietno mācīšanos kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 11 jeb 30% no vīriešiem, kā drīzāk ietekmējošu arī 11 jeb 30% vīriešu , kā drīzāk neietekmējošu 10 jeb 27%, bet 5 jeb 14% šo faktoru vērtēja kā nemaz neietekmējošu.

No iepriekš minētā var secināt, ka iemeslu - *Lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās* - kā ietekmējošu mazajam sieviešu skaitam IKT nozarē vērtē lielākā daļa uzņēmumu IKT speciālistu, gan sieviešu, gan vīriešu.

4.2.3. Nepieciešamība nepārtraukti pilnveidoties

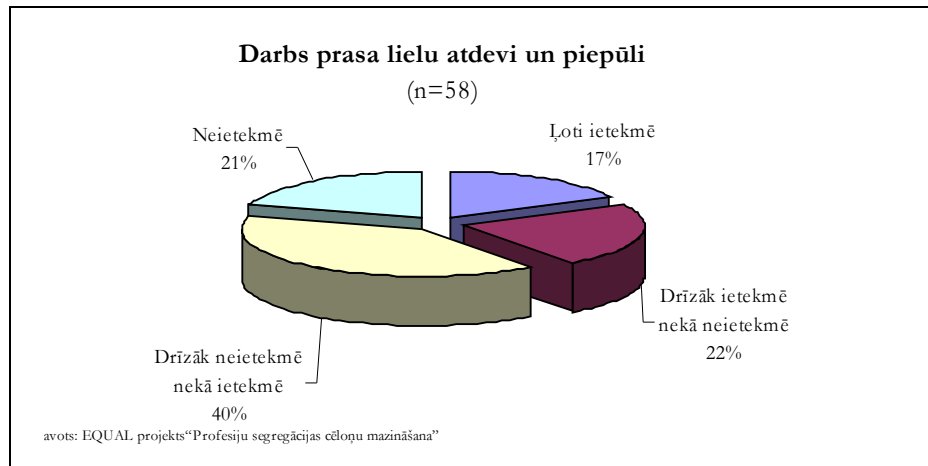
4.7.zīm. Iemesla vērtējums

Kopumā nepieciešamību nepārtraukti pilnveidoties kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 12 jeb 21% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu – 9 jeb 16% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu – 21 jeb 36% respondentu, kā neietekmējošu 16 jeb 28% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, 3 jeb 14% sieviešu šo faktoru vērtē kā ļoti ietekmējošu, 4 jeb 19% sieviešu to vērtē kā diezgan ietekmējošu, visvairāk sieviešu - 9 jeb 43%- šo faktoru vērtē kā drīzāk neietekmējošu un 3 jeb 38% sieviešu – kā nemaz neietekmējošu. Vīriešu starpā nepieciešamību nepārtraukti pilnveidoties 9 jeb 24% no vīriešiem uzskata kā ļoti ietekmējošu, 5 jeb 14% no vīriešiem - kā drīzāk ietekmējošu, 12 jeb 32% vīriešu - kā drīzāk neietekmējošu - un 11 jeb 30% kā neietekmējošu.

No iepriekš minētā var secināt, ka salīdzinoši lielākā daļa gan sieviešu, gan vīriešu neuzskata *Nepieciešamību nepārtraukti pilnveidoties* kā iemeslu mazajam sieviešu skaitam IKT nozarē. Salīdzinoši biežāk kā ļoti ietekmējošu vai drīzāk ietekmējošu šo faktoru min vīrieši.

4.2.4. Darbs prasa lielu atdevi un piepūli

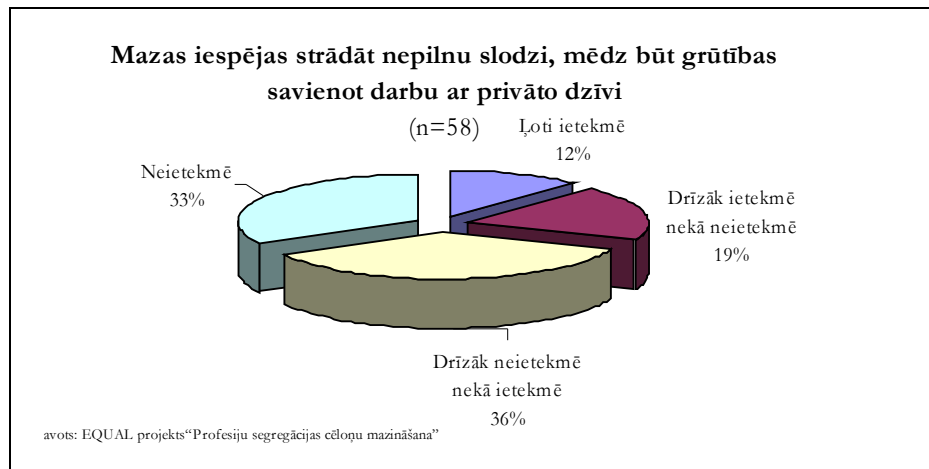
4.8.zīm. Iemesla vērtējums

Kopumā nepieciešamo lielo atdevi un piepūli, ko prasa darbs IKT profesijās kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 10 jeb 17% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu – 13 jeb 22% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu - visvairāk – 23 jeb 40% respondentu, kā neietekmējošu 12 jeb 21% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu vērtēja 3 jeb 14% no sievietēm, kā drīzāk ietekmējošu 4 jeb 19% no sievietēm, kā drīzāk neietekmējošu – visvairāk – 9 jeb 43% no sievietēm sievietēm, kā nemaz neietekmējošu – 5 jeb 24% no sievietēm. Savukārt vīriešu starpā nepieciešamo lielo atdevi un piepūli kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 7 jeb 19% no vīriešiem, kā drīzāk ietekmējošu 9 jeb 24% vīriešu, kā drīzāk neietekmējošu 14 jeb 38%, bet kā neietekmējošu 7 jeb 19% šo faktoru vērtēja no vīriešiem.

No iepriekš minētā var secināt, ka lielāka daļa IKT speciālistu gan sievietēm, gan vīriešiem iemeslu, ka *Darbs prasa lielu atdevi un piepūli* kā neuzskata kā pārāk ietekmējošu mazajam sievietēm skaitam IKT nozarē. Salīdzinoši biežāk kā ļoti ietekmējošu vai drīzāk ietekmējošu šo faktoru min vīrieši.

4.2.5. Mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi

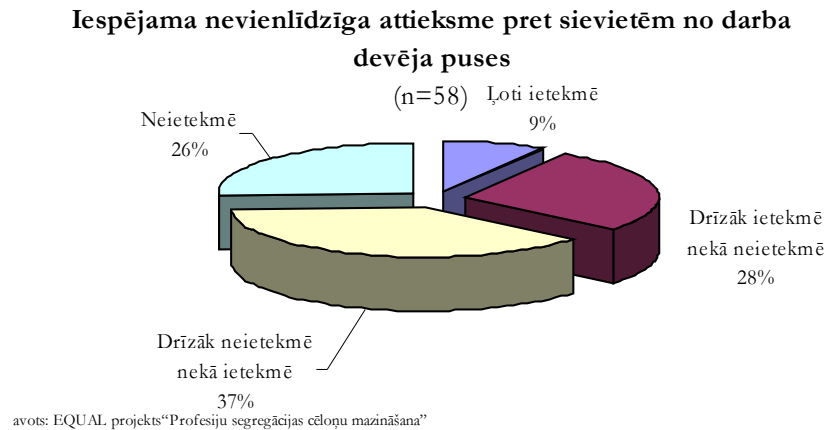
4.9.zīm. Iemesla vērtējums

Mazās iespējas IKT profesijās strādāt pusslodzi un iespējamās grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja 7 jeb 12% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu 11 jeb 19% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu 21 jeb 48% respondentu, kā neietekmējošu 19 jeb 29% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu atzīmēja 1 sieviete, kā drīzāk ietekmējošu 4 jeb 19% no sievietēm, kā drīzāk neietekmējošu – visvairāk - 10 jeb 48% sieviešu, kā nemaz neietekmējošu 6 jeb 29% no sievietēm. Savukārt vīriešu starpā mazās iespējas strādāt nepilnu slodzi un grūtības dažkārt savienot darbu ar privāto dzīvi kā ļoti ietekmējošu faktoru novērtēja 7 jeb 12% no vīriešiem, kā drīzāk ietekmējošu 11 jeb 19% vīriešu, kā drīzāk neietekmējošu – visvairāk - 21 jeb 48%, bet kā neietekmējošu 19 jeb 29% no vīriešiem.

No iepriekš minētā var secināt, ka lielākā daļa respondentu, gan sieviešu, gan vīriešu, faktoru, ka strādājot IKT nozarē ir *mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi un mēdz būt grūtības apvienot darbu ar privāto dzīvi*, neuzskata par pārāk ietekmējošu tam, ka IKT nozarē sievietes ir mazāk nekā vīrieši.

4.2.6. Iespējama nevienlīdzīga attieksme pret sievietēm no darba devēja puses

4.10.zīm. Iemesla vērtējums

Iespējamo nevienlīdzīgo attieksmi no darba devēja puses kā ļoti ietekmējošu faktoru minēja tikai 5 jeb 9% respondentu, kā drīzāk ietekmējošu 16 jeb 28% respondentu, kā drīzāk neietekmējošu 22 jeb 38% respondentu, kā neietekmējošu 15 jeb 24% respondentu.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, faktoru kā ļoti ietekmējošu atzīmēja 4 jeb 19% no sievietēm, kā drīzāk ietekmējošu – 8 jeb 38% sieviešu, kā drīzāk neietekmējošu – 7 jeb 33% sieviešu un 2 jeb 10% sieviešu šo iemeslu uzskata par neietekmējošu. Savukārt vīriešu starpā iespējamo nevienlīdzīgo attieksmi pret sievietēm no darba devēja puses tikai 1 respondents minēja kā ļoti ietekmējošu, 8 jeb 22% to uzskatīja kā drīzāk ietekmējošu, visvairāk – 15 jeb 41% vīriešu šo faktoru uzskata par drīzāk neietekmējošu, bet 13 jeb 35% to uzskata par neietekmējošu.

No iepriekš minētā var secināt, ka salīdzinoši lielāka daļa IKT speciālistu sieviešu *Iespējamu nevienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm no darba devēja puses* uzskata kā ietekmējošu vai drīzāk ietekmējošu faktoru mazajam sieviešu skaitam IKT nozarē, savukārt vairākums vīriešu neuzskata, ka pastāv nevienlīdzīga attieksme un, ka tas varētu ietekmēt sieviešu iesaistīšanos IKT nozarē.

Papildus aplūkotajiem iespējamiem iemesliem, vairākkārt minēts iemesls, ka „IKT nozarē nepieciešama tehniskā, analītiska, sistemātiska un loģiska domāšana”.

4.2.7. Secinājumi

Kopumā ņemot no iepriekš minētajiem iemesliem visvairāk kā ļoti ietekmējoši vai diezgan ietekmējoši tika minēti šādi faktori:

- lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās;
- stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu.

Aplūkojot sadalījumu pa dzimumiem, sievietes visbiežāk kā ļoti ietekmējošus vai ietekmējošus iemeslus minēja:

- lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās;
- stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu;
- iespējama nevienlīdzīga attieksme pret sievietēm no darba devēja puses.

Vīrieši visbiežāk kā ļoti ietekmējošus vai ietekmējošus iemeslus minēja:

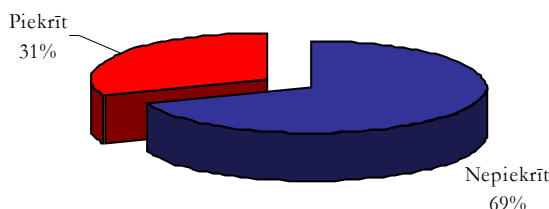
- lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās;
- mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi.

4.3. Dzimumu nevienlīdzību raksturojošo apgalvojumu vērtējums IKT tehniskajās profesijās

Lai noskaidrotu, vai IKT nozarē tehniskajās profesijās ir faktori, kas veicina dzimumu nevienlīdzību šajās profesijās, respondenti tika lūgti novērtēt dažus apgalvojumus.

4.3.1. IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes

IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes
(n=58)

avots: EQUAL projekts "Profesiju segregācijas ceļoņu mazināšana"

4.11. zīm. Apgalvojuma vērtējums

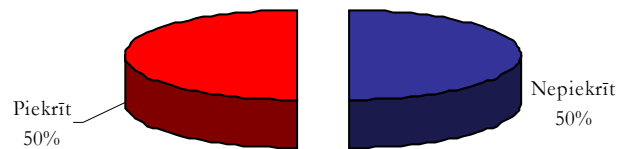
Kopumā lielākā daļa respondentu – 40 jeb 69% - nepiekrīt apgalvojumam, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes”.

Aplūkojot vērtējumu pa respondentu dzimumiem, apgalvojumam nepiekrīt 17 jeb 81% sieviešu, bet 4 jeb 19% sieviešu šim apgalvojumam piekrīt. No vīriešiem apgalvojumam nepiekrīt 23 jeb 62%, bet 14 jeb 38% piekrīt, ka IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes. Atbildes liecina, ka, lai gan kopumā lielākā daļa apgalvojumam nepiekrīt, tomēr salīdzinoši daudz vīriešu gan uzskata, ka IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes.

4.3.2. IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes

IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes
(n=58)

avots: EQUAL projekts "Profesiju segregācijas ceļoņu mazināšana"

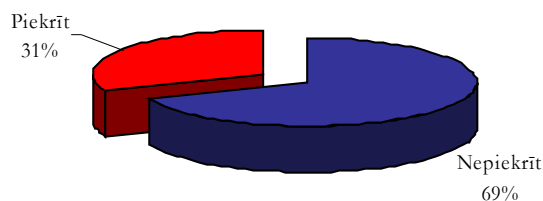
4.12.zīm. Apgalvojuma vērtējums

Puse respondentu – 29 jeb 50% piekrīt apgalvojumam, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes”, otra puse šim apgalvojumam nepiekrīt.

Aplūkojot vērtējumu pa dzimumiem, apgalvojumam piekrīt lielākā daļa - 16 jeb 76% sievietes un tikai 5 jeb 24% vīriešu šim apgalvojumam nepiekrīt. Savukārt šim apgalvojumam nepiekrīt lielākā daļa – 24 jeb 65% - no aptaujātajiem vīriešiem un 13 jeb 35% piekrīt tam, ka IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes.

4.3.3. IKT nozarē tehniskajās profesijās sievietes dara mazāk atbildīgus darbus nekā vīrieši

IKT nozarē tehniskajās profesijās sievietes dara mazāk atbildīgus darbus nekā vīrieši
(n=58)

avots: EQUAL projekts "Profesiju segregācijas ceļoņu mazināšana"

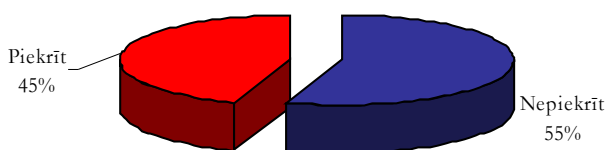
4.13.zīm. Apgalvojuma vērtējums

Kopumā lielākā daļa - 40 jeb 69% respondentu - nepiekrīt apgalvojumam, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās sievietes dara mazāk atbildīgus darbus nekā vīrieši”.

Aplūkojot vērtējumu respondentu dzimumu griezumā, apgalvojumam piekrīt 6 jeb 29% no sievietēm, bet 15 jeb 71% apgalvojumam nepiekrīt. No vīriešiem apgalvojumam piekrīt 12 jeb 32% respondentu, savukārt 25 jeb 68% no vīriešiem šim apgalvojuma nepiekrīt.

4.3.4. IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm

IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm
(n=58)

avots: EQUAL projekts "Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana"

4.14.zīm. Apgalvojuma vērtējums

Apgalvojumam piekrīt 26 jeb 45% respondentu, bet 32 jeb 55% respondentu nepiekrīt, ka „IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm”.

Aplūkojot vērtējumu respondentu dzimumu griezumā, apgalvojumam piekrīt lielākā daļa – 13 jeb 62% - sieviešu, bet 8 jeb 38% šim apgalvojumam nepiekrīt. No vīriešiem apgalvojumam piekrīt 13 jeb 32% respondentu, savukārt 24 jeb 65% no vīriešiem šim apgalvojuma nepiekrīt.

4.3.5. Secinājumi

Kopumā ņemot, visvairāk apstiprinātie apgalvojumi bija, ka:

- IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes.
- IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm.

Apgalvojumiem pārsvarā apstipriņošās atbildes sniedza uzņēmumu IKT speciālistes – sievietes.

4.4. Iespējamie risinājumi profesiju segregācijas mazināšanai IKT nozarē

4.4.1. Risinājumi/veicamie pasākumi profesiju segregācijas mazināšanai

Lai noskaidrotu, kas būtu darāms un vai vispār ir nepieciešams ko darīt, lai IKT nozarei piesaistītu vairāk sievietes, pētījuma dalībnieki tika lūgti izteikt savu viedokli par risinājumiem/veicamajiem pasākumiem.

Uz šo jautājumu atbildes sniedza 44 no aptaujātajiem 58 respondentiem. 14 jeb 32% no tiem, kas atbildēja, uzskata, ka tā nav problēma nozarē un/vai nekādi pasākumi mākslīgi nav jāveic. Šajās atbildēs izskanēja viedokļi, ka:

- Tas, ka šajā nozarē sieviešu strādā ievērojami mazāk nekā vīriešu drīzāk ir saistīts ar šīs nozares specifiku - tajā sievietes bieži vien neatrod savu profesionālo aicinājumu. Sieviete, ja viņai ir interese un vēlme strādāt šajā nozarē, tad viņai ir visas iespējas.
- Nevajag veikt speciālus pasākumus, jo katra profesija ietekmē arī cilvēka raksturu, izturēšanos u.tml. Ļoti iespējams, ka pārspīlēta cenšanās vienādoties rada nevēlamus blakus efektus - attiecību, ģimenes krīzes.
- Nekādi pasākumi nav jāveic, jo nevar ņemt un piesaistīt cilvēku kaut kur, ja viņam tas neinteresē. Kam šī joma interesē, tas arī to izvēlēsies.
- Nekas nav jā dara, jo sievietēm pašām nepatīk iesaistīties IKT nozarē, jo tas ir darbs, kurš balstās uz tehniskām zināšanām un sievietēm tas nepatīk.
- Nav ar varu jāizlīdzina dzimumu proporcijas kādā no nozarēm. Tas ir atkarīgs no ieinteresētības noteiktajā nozarē un darbības jomā. Diezin vai kāds speciāli cenšas atturēt sievietes no IKT nozares.

30 jeb 69% respondentu izteica dažādus iespējamus risinājumus, kas veicinātu lielāku sieviešu piesaisti IKT nozarei, no kuriem biežāk minēti:

- Stereotipu laušana: jātiek vaļā no stereotipa, ka IKT ir vīriešu sfēra, jārada pozitīvie piemēri; jāmaina sabiedrības uzskati, to, ka sievietes nav piemērotas šai nozarei.

- Veiksmīgu sieviešu karjeru popularizēšana: jārada sabiedrībai pozitīvi piemēri par sievietēm IKT; lai piesaistītu sievietes IKT būtu jāveido kampaņas, kas popularizē sfēru, un tieši sievietes, kas guvušas panākumus visos nozares līmeņos.
- Par IKT nozari interese jārada jau vidusskolā, kad cilvēks ir nākamās profesijas izvēles priekšā: ir vajadzīgi būtiski apmācības uzlabojumi un specialitātes popularizēšana jau vidusskolā; profesionālā orientācija vidusskolās ar mērķi motivēt meitenes pievērst uzmanību eksaktajiem priekšmetiem.

Tāpat tika izteikti priekšlikumi:

- Jābūt vienlīdzīgai attieksmei pret abu dzimumu pārstāvjiem.
- Lai piesaistītu sievietes, ir jārada interese par konkrēto jomu.
- Jāpievērš lielāka uzmanība sociālajām garantijām - varētu būt palīdzība ģimenes pieauguma gadījumā, stabila darba vietas saglabāšana.
- Darba devēju atbalsts šādai iniciatīvai - ja tas izpaliks, rezultāta nebūs.
- Popularizēt iespējas strādāt mājās, kas ļautu sievietēm strādāt mājās arī bērnu kopšanas atvaļinājumā.
- Popularizēt dažādas IKT jomas.

5. Secinājumi un priekšlikumi

Sieviešu nodarbinātība Latvijas IKT uzņēmumos

Aptaujātajos Latvijas IKT uzņēmumos kopējā pastāvīgo darbinieku skaitā mikro uzņēmumos sieviešu skaits nepārsniedz 10%, mazajos un vidējos uzņēmumos sieviešu īpatsvars ir no 11-25%, savukārt lielajos uzņēmumos sievietes salīdzinoši visvairāk – 26-50%.

Latvijas IKT uzņēmumos tehniskajās profesijās strādājošo skaitā mikro uzņēmumos sieviešu skaits nepārsniedz 10%, pārējos uzņēmumos, sieviešu īpatsvars ir no 11-25%.

Pusei aptaujāto uzņēmumu sieviešu īpatsvars kopējā darbinieku skaitā ir lielāks nekā sieviešu īpatsvars tehniskajās profesijās strādājošajos, kas varētu liecināt par to, ka bieži vien IKT uzņēmumos sievietes vairāk strādā administratīvajās un atbalsta struktūrās, nekā attiecīgās nozares specialitātēs.

Visbiežāk aptaujātajos IKT uzņēmumos sievietes strādā kā *Projektu vadītājas* (87% no uzņēmumiem, kuros ir šāds amats, to ieņem sievietes), tam seko: *Analītiķe* (74%) *Konsultante* (78%); *Dokumentētāja* (65%); *Programmētāja* (68%); *Testētāja* (53%). Salīdzinoši maz sievietes ieņem *Ražošanas struktūras/daļas vadītājas amatu* (24%), kā arī *Projektētājas* (27%) un *Dižaineres* (13%) uzņēmumu to ieņem sievietes.

Pēc uzņēmumu vadītāju domām svarīgākais faktors, kas veicina izvēli par labu IKT tehniskajām profesijām, ir *Augsts atalgojums* (78%), tam seko *Darba specifikā/saturs* (58%), tad *Karjeras iespējas* (54%) un *Profesiju prestižu* (29%).

Pēc pašu IKT speciālistu sniegtās informācijas, viņu izvēli par labu IKT tehniskajām profesijām biežāk nosaka *Darba saturs/specifika* (48%), tikai pēc tam seko *Augsts atalgojums* (31%), *Karjeras iespējas* (28%) un *Profesiju prestižs* (17%). Ļoti bieži minēts iemesls - “intereses vai hobijs ir IT”.

Iespējamie profesiju segregācijas cēloņi IKT nozarē

Pēc uzņēmumu vadošo amatpersonu domām, faktori, kas ietekmē to, ka sievietes IKT tehniskajās profesijās strādā mazāk nekā vīrieši, ir: lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās; stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu; mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu ar privāto dzīvi.

Pēc pašu IKT speciālistu domām faktori, kas ietekmē to, ka sievietes IKT tehniskajās profesijās strādā mazāk nekā vīrieši, ir: lai iegūtu specialitāti, nepieciešama patiesa interese par nozari un nopietni un daudz jāmācās; stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu.

Vērtējot dažādus dzimumu nevienlīdzību raksturojošus apgalvojumus, salīdzinoši vairāk apstipriņošu atbilžu gan IKT uzņēmumu vadošo amatpersonu vērtējumā, gan pašu IKT speciālistu vērtējumā bija, ka: “IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes” un “IKT nozarē tehniskajās profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm”. Apgalvojumiem pārsvarā apstipriņošās atbildes sniedza pētījuma dalībnieces - sievietes.

Piedāvātie risinājumi profesiju segregācijas mazināšanai IKT nozarē

Daudzi pētījuma dalībnieki, gan uzņēmumu vadītāji, gan paši IKT speciālisti uzskata, ka salīdzinoši mazais sieviešu skaits IKT nozarē tehniskajās profesijās nav problēma nozarē un/vai nekādi pasākumi mākslīgi nav jāveic, jo tās sievietes, kam nozare interesē jau strādā, vai arī, kad izlems, pašas nāks tajā darboties.

No veicamajiem pasākumiem vairāk tiek minēti: stereotipu laušana, ka IKT ir vīriešu sfēra un sievietēm tur nav īsti ko meklēt; veiksmīgu sieviešu karjeru popularizēšana nozarē; aktīvs darbs un intereses radīšana jauniešiem par nozari jau vidusskolā kad cilvēks ir nākamās profesijas izvēles priekšā.

6. Pielikumi

6.1. IKT uzņēmumu aptaujas anketa

LIKTA

**Biedrība “Latvijas Informācijas un
komunikācijas tehnoloģijas asociācija”**

Eiropas Kopienas Iniciatīvas *EQUAL*

Projekts

“Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana”

IKT uzņēmuma aptaujas anketa

Ievads

Pētījums tiek veikts Eiropas kopienas iniciatīvas EQUAL Latvija projekta “Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana” ietvaros. Projekta mērķis ir nodrošināt vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm darba tirgū mazinot cēloņus profesiju horizontālajai segregācijai un veicinot sieviešu karjeras izvēli par labu tehniskajām nozarēm, tai skaitā Informāciju un komunikāciju tehnoloģijās (IKT).

Šobrīd Latvijā pieejamie statistikas dati liecina, ka 2004.gadā Latvijā transporta un sakaru nozarē 72% strādājošo bija vīrieši un tikai 28% - sievietes¹. Tāpat atbilstoši statistikas datiem valsts un juridisko personu dibinātajās augstskolās un koledžās 2004./2005.ak.g. no 6583 studējošiem (5% no kopējā skaita), tikai 2058 jeb 30% ir sievietes².

Pētījuma mērķis ir iegūt informāciju par sieviešu nodarbinātību Latvijas IKT uzņēmumos, noskaidrot Latvijas IKT uzņēmumu pārstāvju viedokli par iespējamajiem profesiju segregācijas cēloņiem IKT nozarē un iespējamajiem to risinājumiem, noskaidrot, kā Latvijas IKT uzņēmumu pārstāvji vērtē Latvijā piedāvātās IKT izglītības iespējas, kā arī noskaidrot, kāds ir studentu prakšu vietu piedāvājums Latvijas IKT nozares uzņēmumos.

Lūdzu, atbildiet uz tālāk uzdotajiem jautājumiem, atzīmējot vienu vai vairākus atbilžu variantus, vai sniedzot savu viedokli. (nepieciešamā atbilžu forma tiks norādīta pie katra jautājuma).

Visa iegūtā informācija ir konfidenciāla un tiks izmantota tikai apkopotā veidā EQUAL pētījuma ietvaros.

Anketu, lūdzu aizpildīt līdz _____ un iesniegt LIKTA nosūtīt uz:

e-pasts: _____

fakss: _____

Pētījuma beigās Jums noteikti būs iespēja iepazīties ar tā rezultātiem.

Jau iepriekš paldies par Jūsu atsaucību!

---

¹ Statistikas gada grāmata 2004, Centrālā statistikas pārvalde

² Statistikas gada grāmata 2004, Centrālā statistikas pārvalde

1) Cik daudz pastāvīgo darbinieku strādā Jūsu uzņēmumā? (atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

- līdz 10
- 10 - 49
- 50 - 249
- 250 un vairāk

2) Cik % no visiem uzņēmuma pastāvīgajiem darbiniekiem ir sievietes? (atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

- līdz 10%
- 11- 25%
- 26 – 50%
- 51 – 75%
- 76% un vairāk

3) Cik % no tehniskajās profesijās strādājošajiem pastāvīgajiem darbiniekiem ir sievietes? (atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

- līdz 10%
- 11- 25%
- 26 – 50%
- 51 – 75%
- 76% un vairāk

4) Kādās no zemāk minētajām tehniskajām profesijām Jūsu uzņēmumā strādā sievietes? (lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošos atbilžu variantus)

☐ Ražošanas struktūras/daļas vadītāja	☐ Nav tāda amata
☐ Projektu vadītāja	☐ Nav tāda amata
☐ Konsultante	☐ Nav tāda amata
☐ Analītiķe	☐ Nav tāda amata
☐ Projektētāja	☐ Nav tāda amata
☐ Dizainere	☐ Nav tāda amata
☐ Testētāja	☐ Nav tāda amata
☐ Programmētāja	☐ Nav tāda amata
☐ Dokumentētāja	☐ Nav tāda amata
☐ Cits (lūdzu, ierakstiet) _____	

5) **Kādi, Jūsaprāt, ir galvenie iemesli, kādēļ cilvēki pašlaik izvēlas strādāt IKT nozarē tehniskajās profesijās?** (lūdzu, atzīmējiet vienu vai vairākus atbilžu variantus)

- Augsts atalgojums
- Karjeras iespējas
- Profesiju prestižs
- Darba saturs/specifika (lūdzu, atzīmējiet, kas tieši) _____
- Cits iemesls (lūdzu, ierakstiet) _____

6) **Kādi faktori, Jūsaprāt, varētu ietekmēt to, ka IKT tehniskajās profesijās sievietes ir mazāk nekā vīrieši?** (lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošo atbilžu variantu katrā rindiņā)

Faktors	Ļoti ietekmē	Drīzāk ietekmē nekā neietekmē	Drīzāk neietekmē nekā ietekmē	Neietekmē
Stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu	☐	☐	☐	☐
Lai iegūtu specialitāti, ir nepieciešama patiesa interese par attiecīgo jomu un nopietni un daudz jāmācās	☐	☐	☐	☐
Nepieciešamība nepārtraukti pilnveidoties	☐	☐	☐	☐
Darbs prasa lielu atdevi un piepūli	☐	☐	☐	☐
Mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu un privāto dzīvi	☐	☐	☐	☐
Iespējama nevienlīdzīga attieksme pret sievietēm no darba devēja	☐	☐	☐	☐
Cits iemesls (lūdzu, ierakstiet) _____ —	☐	☐	☐	☐

7) **Vai Jūs piekrītat/nepiekrītat zemāk minētajiem apgalvojumiem?** (lūdzu, atzīmējiet)

„IKT nozarē tehniskajās profesijās vīrieši labāk pilda savus amata pienākumus nekā sievietes.”

Piekrītu

Nepiekrītu

„IKT nozarē tehniskajās profesijās vienādos amatos vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes.”

Piekrītu

Nepiekrītu

„IKT nozarē tehniskajās/ražošanas profesijās sievietes dara mazāk atbildīgus darbus nekā vīrieši.”

Piekrītu

Nepiekrītu

„IKT nozarē tehniskajās/ražošanas profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm.”

Piekrītu

Nepiekrītu

8) **Kādi, Jūsuprāt, būtu risinājumi/veicamie pasākumi, lai IKT nozarei piesaistītu vairāk sievietes?** (lūdzu, izsakiet savu viedokli)

---

9) **Kādēļ, Jūsuprāt, salīdzinoši tik maz studēt gribētāju izvēlas studijas IKT nozarē?** (lūdzu, atzīmējiet vienu vai vairākus atbilžu variantus)

Ļoti daudz un nopietni jāstudē

Pēc studiju beigšanas iz mazas izredzes atrast darbu profesijā

Studijas IKT nav tik populāras jauniešu vidū salīdzinājumā ar citām jomām

Lai studētu IKT zinātnēs, jābūt īpašām spējām un talantam

IKT tehniskajās profesijās Latvijā ir zems atalgojums

Cits iemesls (lūdzu, ierakstiet) _____

10) Vai Latvijas augstākajās mācību iestādēs piedāvātās IKT studiju programmas atbilst nozares prasībām? (lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

Pilnībā atbilst (nākamais **6.1.** jautājums)

Lielākā mērā atbilst, bet nepieciešami nelieli pilnveidojumi (nākamais **6.1.** jautājums)

Neatbilst, nepieciešami būtiski pilnveidojumi (nākamais **6.1.** jautājums)

11) Kādi pilnveidojumi un uzlabojumi, Jūsaprāt, būtu nepieciešami piedāvātajās IKT studiju programmās ? (izsakiet, lūdzu, savu viedokli)

---

12) Ko Jūsu uzņēmums būtu gatavs ieguldīt vai jau iegulda, lai panāktu, ka piedāvātā izglītība IKT ir saistoša studentēm/studentiem un atbilstoša pieprasījumam darba tirgū? (lūdzu, atzīmējiet vienu vai vairākus atbilžu variantus)

Piedalīties programmu izstrādē

Sūtīt uzņēmuma darbiniekus kā lektoros un/vai darbu vadītājus

Piedāvāt studentiem prakses iespējas savā uzņēmumā

Piedāvāt studentiem iespēju paralēli studijām strādāt daļu slodzē savā uzņēmumā

Palīdzēt nodrošināt mācības ar materiāliem resursiem (sistēmām, datoriem, utml.)

Citādi (lūdzu, ierakstiet) _____

13) Vai Jūsu uzņēmums piedāvā prakses un/vai daļslodzes darba³ iespējas studentēm/studentiem? (lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošo atbilžu variantu)

Piedāvā gan vasaras prakses⁴, gan ražošanas prakses⁵, gan arī iespēju strādāt daļslodzē (nākamais – **6.1.** jautājums)

Piedāvā vasaras prakses un ražošanas prakses (nākamais – **6.1.** jautājums)

---

³ Darbs paralēli studijām nepilnā slodzē

⁴ Darbs vasaras mēnešos ārpus studijām, kas nav studiju programmas sastāvdaļa

⁵ Studiju programmas sastāvdaļa, kas iekļauta studiju plānā

- Piedāvā tikai vasaras prakses (nākamais – **6.1.** jautājums)
- Piedāvā vasaras prakses un iespējas strādāt daļslodzē (nākamais – **6.1.** jautājums)
- Piedāvā tikai ražošanas prakses (nākamais – **6.1.** jautājums)
- Piedāvā ražošanas prakses un iespējas strādāt daļslodzē (nākamais – **6.1.** jautājums)
- Piedāvā tikai iespējas strādāt daļslodzē (nākamais – **6.1.** jautājums)
- Ne prakses, ne daļslodzes darba iespējas nepiedāvā (nākamais – **6.1.** jautājums)

14) Cik daudz vasaras prakses vietu ir Jūsu uzņēmumā ? (lūdzu, ierakstiet)

_____

15) Kādos amatos Jūs pieņemat studentes/studentus vasaras praksēs un kādi ir veicamie darbi/uzdevumi? (lūdzu, ierakstiet)

Amats	Darbi/uzdevumi

16) Kādas ir prasības pret studentēm/studentiem, pieņemot viņus vasaras praksēs? (lūdzu, ierakstiet)

_____

Nākamais - **6.1.** jautājums.

17) Kādēļ Jūsu uzņēmums nepiedāvā vasaras prakses IKT studentēm/studentiem? (lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

- Uzņēmumā netiek praktizēta prakšu darbība
- Nav vasaras praksēm piemērotu amatu un darba uzdevumu
- Nav informācijas par vasaras prakses iespējām, noteikumiem
- Cits (lūdzu, ierakstiet) _____

18) Vai Jūs plānojat nākotnē piedāvāt iespēju studentēm/studentiem strādāt vasaras praksēs Jūsu uzņēmumā? (lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

Jā (nākamais 6.1. jautājums)

Nē (nākamais 6.1. jautājums)

19) Cik daudz vasaras prakses vietu Jūs plānojat savā uzņēmumā? (lūdzu, ierakstiet)

_____

20) Kādos amatos Jūs plānojat pieņemt studentes/studentus vasaras praksēs un būtu veicamie darbi/uzdevumi? (lūdzu, ierakstiet)

Amats	Darbi/uzdevumi

21) Jūsu kontakti

Kompānijas nosaukums _____

Jūsu vārds, ieņemamais amats _____

Telefona numurs, e-pasts _____

Paldies par atsaucību!

6.2. IKT speciālistu aptaujas anketa

PROFESIJU
SEGREGĀCIJAS
MAZINĀŠANA

LIKTA

**Biedrība “Latvijas Informācijas un
komunikācijas tehnoloģijas asociācija”**

Eiropas Kopienas Iniciatīvas *EQUAL*

Projekts

“Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana”

IKT uzņēmuma darbinieka aptaujas anketa

Ievads

Pētījums tiek veikts Eiropas kopienas iniciatīvas EQUAL Latvija projekta “Profesiju segregācijas cēloņu mazināšana” ietvaros. Projekta mērķis ir nodrošināt vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm darba tirgū mazinot cēloņus profesiju horizontālajai segregācijai un veicinot sieviešu karjeras izvēli par labu tehniskajām nozarēm, tai skaitā Informāciju un komunikāciju tehnoloģijās (IKT).

Šobrīd Latvijā pieejamie statistikas dati liecina, ka 2004.gadā Latvijā transporta un sakaru nozarē 72% strādājošo bija vīrieši un tikai 28% - sievietes⁶. Tāpat atbilstoši statistikas datiem valsts un juridisko personu dibinātajās augstskolās un koledžās 2004./2005.ak.g. no 6583 studējošiem (5% no kopējā skaita), tikai 2058 jeb 30% ir sievietes⁷.

Pētījuma mērķis ir iegūt informāciju par dzimumu lomu Latvijas IKT uzņēmumos un noskaidrot, kā Latvijas IKT nozares pārstāvji vērtē Latvijā piedāvātās IKT izglītības iespējas.

Lūdzu, atbildiet uz tālāk uzdotajiem jautājumiem, atzīmējot vienu vai vairākus atbilžu variantus, vai sniedzot savu viedokli. (nepieciešamā atbilžu forma tiks norādīta pie katra jautājuma).

Visa iegūtā informācija ir konfidenciāla un tiks izmantota tikai apkopotā veidā EQUAL pētījuma ietvaros.

Anketu, lūdzu aizpildīt līdz _____ un iesniegt LIKTA nosūtīt uz:

e-pasts: _____

fakss: _____

Jau iepriekš paldies par Jūsu atsaucību!

---

⁶ Statistikas gada grāmata 2004, Centrālā statistikas pārvalde

⁷ Statistikas gada grāmata 2004, Centrālā statistikas pārvalde

1) Dzimums (atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

sievietē

vīrietis

2) Vecums (atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

18 - 24 gadi

25 – 29 gadi

30 – 34 gadi

35 – 44 gadi

45 – 54 gadi

55 – 59 gadi

60 gadi un vairāk

3) Izglītība (atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

profesionālā vidējā IKT jomā

augstākā (bakalaurs) IKT zinātnēs

augstākā (maģistrs) IKT zinātnēs

augstākā (doktors) IKT zinātnēs

Cits (lūdzu, ierakstiet) _____

4) Ieņemamais amats? (atzīmējiet sev atbilstošo atbilžu variantu)

Ražošanas struktūras/daļas vadītājs/a

Projektu vadītājs/a

Konsultants/e

Analītiķis/e

Projektētājs/a

Dizaineris/e

Testētājs/a

Programmētājs/a

Dokumentētājs/a

Cits (lūdzu, ierakstiet) _____

5) Kādi bija noteicošie faktori, kādēļ Jūs izvēlējāties strādāt IKT nozarē?

(lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošos atbildes variantus)

- Augsts atalgojums
- Karjeras iespējas
- Profesiju prestižs
- Darba saturs/specifika (lūdzu, atzīmējiet, kas tieši) _____
- Cits iemesls (lūdzu, ierakstiet) _____

6) Kādi faktori, jūsu prāt, varētu ietekmēt to, ka IKT tehniskajās profesijās sievietes strādā mazāk nekā vīrieši? (lūdzu, atzīmējiet sev atbilstošo atbilžu variantu katrā rindiņā)

Faktors	Ļoti ietekmē	Drīzāk ietekmē nekā neietekmē	Drīzāk neietekmē nekā ietekmē	Neietekmē
Stereotipi par vīriešu un sieviešu profesiju dalījumu	☐	☐	☐	☐
Lai iegūtu specialitāti ir nepieciešama patiesa interese par attiecīgo jomu un nopietni un daudz jāmācās	☐	☐	☐	☐
Nepieciešamība nepārtraukti pilnveidoties	☐	☐	☐	☐
Darbs prasa lielu atdevi un piepūli	☐	☐	☐	☐
Mazas iespējas strādāt nepilnu slodzi, mēdz būt grūtības savienot darbu un privāto dzīvi	☐	☐	☐	☐
Iespējama nevienlīdzīga attieksme pret abu dzimumu pārstāvjiem no darba devēja	☐	☐	☐	☐
Cits iemesls (lūdzu, ierakstiet) _____	☐	☐	☐	☐

7) Vai Jūs piekrītat/nepiekrītat zemāk minētajiem apgalvojumiem? (lūdzu, atzīmējiet)

„IKT nozarē tehniskajās/ražošanas profesijās labāk strādā vīrieši nekā sievietes.”

Piekrītu

Nepiekrītu

„IKT nozarē tehniskajās/ražošanas profesijās vīrieši saņem augstāku atalgojumu nekā sievietes.”

Piekrītu

Nepiekrītu

„IKT nozarē tehniskajās/ražošanas profesijās sievietes dara mazāk atbildīgus darbus nekā vīrieši.”

Piekrītu

Nepiekrītu

„IKT nozarē tehniskajās/ražošanas profesijās vīriešiem ir lielākas izaugsmes iespējas nekā sievietēm.”

Piekrītu

Nepiekrītu

8) Kādi, Jūsuprāt, būtu risinājumi/veicamie pasākumi, lai IKT nozarei piesaistītu vairāk sievietes? (izsakiet, lūdzu, savu viedokli)

---

9) Kādēļ, Jūsuprāt, salīdzinoši tik maz studēt gribētāju izvēlas studijas IKT nozarē? (lūdzu, atzīmējiet vienu vai vairākus atbilžu variantus)

Ļoti daudz un nopietni jāstudē

Pēc studiju beigšanas iz mazas izredzes atrast darbu profesijā

Studijas IKT nav tik populāras jauniešu vidū salīdzinājumā ar citām jomām

Lai studētu IKT zinātnēs, jābūt īpašām spējām un talantam

IKT tehniskajās profesijās Latvijā ir zems atalgojums

Cits iemesls (lūdzu, ierakstiet)

---

10) Vai, Jūsaprāt, Latvijas mācību iestādēs piedāvātās mācību programmas ir pietiekami saistošas studentiem un vai tās atbilst IKT nozares prasībām?

(atzīmējiet sev atbilstošo atbildes variantu)

Pilnībā atbilst

Lielākā mērā atbilst, bet nepieciešami nelieli pilnveidojumi

Neatbilst, nepieciešami būtiski pilnveidojumi

11) Kas, Jūsaprāt, būtu jādara, lai pēc iespējas vairāk studentes/studentus piesaistītu IKT zinātnēm? (izsakiet, lūdzu, savu viedokli)

Paldies par atsaucību!